

2. Шевчук В.М. Тактична операція як різновид тактико-криміналістичних комплексів // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 5. С. 248-252.
3. Журавлев С.Ю. Противодействие деятельности по раскрытию и расследованию преступлений и тактика его преодоления: Автореф. дис... канд. юрид. наук. / Нижегородская высшая школа. Нижний Новгород, 1992. 18 с.
4. Брусницын Л.Б. Международно-правовые и конституционные основы обеспечения безопасности лиц, содействующих уголовному правосудию / Л.Б. Брусницын // Государство и право. 1996. № 3. С. 100-109.
5. Зеленецкий В.С. Обеспечение безопасности субъектов уголовного процесса / В. С. Зеленецкий, Н. В. Куркин. Х.: КримАрт, 2000. 404 с.
6. Щур Б.В. Тактика усунення протидії розслідуванню злочинів, що вчиняються організованими злочинними групами. Автореф. дис... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Б.В. Щур. Харків: Національна юридична академія юридична академія імені Ярослава Мудрого», 2005. 20 с.

Пиріг Ігор Володимирович
професор кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИКА ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ СПЕЦІАЛІСТА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЄПРИПАСАМИ АБО ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ

Найбільш поширеною та важливою з точки зору інформативності слідчою (розшуковою) дією, спрямованою на отримання доказової інформації з матеріальних джерел, є огляд. Відповідно до ст. 237 КПК України, «з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення, слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей та документів». У криміналістиці під оглядом розуміють слідчу (розшукову) дію, яка полягає у безпосередньому сприйнятті об'єктів з метою виявлення слідів злочину та інших речових доказів, з'ясування обставин події, а також інших обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Аналіз практики розслідування злочинів, передбачених ст. 263 КК України, свідчить про те, що огляд частіше за все проводиться на початковому етапі розслідування та є найбільш ефективним засобом доказування за даною категорією злочинів. При розслідуванні злочинів даної категорії об'єктами огляду, як правило, є:

- зброя, боєприпаси, вибухові речовини та пристрої;
- місце події, якими є ділянка місцевості або приміщення, у межах якого виявлені об'єкти або сліди, що мають відношення до злочину;
- місцевість і приміщення, що не є місцем події;
- пристрої та матеріали, що використовувались при виготовленні зброї, боєприпасів, вибухових речовин та пристроїв, а також супутні предмети (ящики від зброї, збройне масило, кобури, чохла для зброї;
- документи, в тому числі з ознаками підробки (посвідчення особи, документи на право носіння та зберігання зброї, накладні на отримання зброї зі складів, товарно-транспортні накладні тощо;
- транспортні засоби, що використовувались для транспортування зброї, боєприпасів або вибухових речовин.

В багатьох випадках у межах одного кримінального провадження огляду підлягають декілька з названих нами об'єктів.

При вирішенні майже всіх цих завдань у тій чи іншій мірі приймає участь спеціаліст. За результатами нашого дослідження до участі у проведенні огляду при розслідуванні незаконного поведіння зі зброєю, боєприпасами або вибуховими речовинами залучались наступні спеціалісти: криміналісти, якими були інспектори-криміналісти органів досудового розслідування поліції та Експертної служби МВС України (84 %); вибухотехніки, як правило, працівники Департаменту вибухотехнічної служби НП України (37 %); кінолог з собакою (19 %); військові (9 %); бухгалтера, товарознавці (6 %); працівники робітничих професій (слюсарі, зброяра, токарі тощо (6 %); інші (3 %).

Загальновідомо, що будь-яка слідча дія, в тому числі огляд, складається з підготовчого, робочого та заключного етапів. Спеціаліст-криміналіст допомагає слідчому вже на

підготовчій стадії огляду ще до виїзду на місце події. Він приймає участь в аналізі отриманої первинної інформації, консультує слідчого по питаннях техніко-криміналістичного забезпечення огляду, доцільної, на його думку послідовності дій, висловлює пропозиції щодо залучення інших спеціалістів. Після цього спеціаліст-криміналіст готує необхідні техніко-криміналістичні засоби.

Для проведення якісного огляду місця події при розслідуванні незаконного поводження зі зброєю, боеприпасами або вибуховими речовинами спеціалісту-криміналісту потрібні, перш за все, засоби виявлення криміналістичних об'єктів: лупи оглядові та дактилоскопічні різного збільшення з підсвіченням, ультрафіолетові освітлювачі різної довжини хвилі. Також необхідні традиційні засоби виявлення, фіксації та вилучення слідів рук – дактилоскопічні порошки, дактилоплівка, стрічка «скотч», магнітний та флейцовий пензлі. Серед новітніх засобів виявлення та вилучення слідів рук потрібно зазначити розробки компаній «Sirchie» (США), «Foster & Freeman» (Великобританія). Під час огляду зброї заводського виготовлення зі ознаками знищення номера виникає необхідність його встановлення. Серед техніко-криміналістичних засобів для цього можливо використання пристрою вихреструмового магнітографіювання «Regula 7515M», що використовується разом з магнітооптичним приладом «Regula 7505M» для ідентифікації та виявлення фальсифікацій номерів агрегатів транспортних засобів.

Серед інших засобів криміналістичної техніки потрібно зазначити вимірювальні прилади: рулетки, лінійки, штангенциркуль; засоби фото, відео фіксації: фотоапарат з лампою-спалахом, набором об'єктивів зі змінною фокусною відстанню та можливістю макрозйомки; комплекти приладів для роботи з мікрослідами, в тому числі біологічного походження: пробірки, скальпель, пінцет, марля тощо; засоби персонального захисту; огорожувальні стрічки, маркери, номерки; пакувальні матеріали – поліетиленові пакети, коробки, нитки, конверти, колби, скляні банки, клей. Техніко-криміналістичні засоби можуть складати зміст валіз різної комплектації або знаходитись окремо.

Після прибуття на місце події спеціаліст-криміналіст разом зі слідчим визначають межі огляду, вирішують питання щодо способів огляду, ділянок на яких зосереджена максимальна кількість слідів та виявлення й вилучення яких потребує застосування криміналістичної техніки. Під час робочого етапу огляду місця події спеціаліст-криміналіст надає криміналістичну і технічну допомогу слідчому, що полягає у: безпосередньому застосуванні техніко-криміналістичних засобів, прийомів та методів для пошуку, виявлення та фіксації слідової інформації; аналізі виявлених об'єктів, їх співвідношення з подією злочину; фіксації та упакуванні спільно зі слідчим, вилучених предметів; складанні планів, схем, описів об'єктів з позначенням їх криміналістичних ознак; висуванні, оцінці доказів та перевірки за допомогою техніко-криміналістичних засобів версій щодо події злочину, включаючи механізм слідоутворення, матеріальні зв'язки та відношення різних об'єктів до обстановки розслідуваної події.

Заключний етап огляду полягає в узагальненні, аналізі та оцінці зібраної інформації та фіксації його результатів. Вилучені предмети пакуються в конверти або поліетиленові пакети окремо за загальними правилами. Про проведення огляду слідчий складає протокол, який є обов'язковим засобом фіксації даної слідчої (розшукової) дії. При пакуванні вилучених об'єктів та складанні протоколу також необхідна технічна та консультативна допомога спеціаліста.

Шамара Олександр Володимирович
заступник директора
науково-дослідного інституту
Національної академії прокуратури України,
доктор філософії, старший дослідник

ТЕРОРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯК ОДНА ІЗ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ – ШЛЯХИ УНОРМУВАННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧЕНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Протидія терористичній діяльності залишається одним з головних завдань Служби безпеки України, що визначено статтею 2 Закону України «Про Службу безпеки України». Оскільки, по-перше серед актуальних загроз національній безпеці України, зазначених у Стратегії національної безпеки України, затвердженої указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 визначено:

- розвідувально-підривна і диверсійна діяльність, дії, спрямовані на розпалювання